

“Leerlingen zonder talenten hebben wij nog nooit gezien”

Grimeren op de woensdagmiddag, het vak Engels op een hoger niveau volgen, wekelijks freerunning en je verdiepen in de klassieke oudheid: op het Candea College in Duiven is er iedere dag maatwerk voor alle leerlingen in de onderbouw.

Drie jaar geleden heeft een grote groep collega's op het Candea College nagedacht over gewenste onderwijsontwikkeling voor de school. Er is gedroomd, gedacht over hoe het anders kan, er zijn leidende principes gedefinieerd en er is een ander organisatie-model geschetst. De toekomstrichting is geschetst als een kompas voor toekomstige ontwikkelingen, de broncode.

DOOR MARENKA VAN TOOR

Concreet betekent dat dat de school bijvoorbeeld in de dakpan-brugklassen de kernvakken Nederlands, wiskunde en Engels aanbiedt op een hoger niveau als de leerling dat aankan. En dat leerlingen versneld en/of op hoger niveau examen kunnen doen in vakken. Men werkt aan leren buiten school in samenwerking met Hope XXL (<https://nl.hope-xxl.com>) en het technasium en men werkt aan digitale geletterdheid samen met het PO. Alle docenten volgen scholing m.b.t. didactisch coachen. En kwaliteitsbewaking vindt onder andere plaats door onderzoek in de school (academische opleidingsschool) en datacoaches.

Maatwerk

Een belangrijk speerpunt is het onderdeel maatwerk. Op het Candea College vindt men dat iedere leerling uniek is en talent heeft. Er zijn hierin kleine en grote stappen gezet. Het resultaat is dat alle onderbouwleerlingen vanaf dit schooljaar maatwerk krijgen aangeboden. Van de lessentabellen is gemiddeld 20% tot 30% onderwijstijd afgehaald. De vrijgekomen onderwijstijd wordt ingevuld met maatwerk, meer mentortijd en ontwikkeltijd. Leerlingen schrijven zich elke acht weken verplicht in voor maatwerklessen in de categorieën ondersteuning, verrijking en zelfstudie of begeleiding vanuit team Zorg. Op de woensdagmiddag is er schoolbreed maatwerk, waar leerlingen van niveau basis tot en met gymnasium samen modules kunnen volgen.

Inschrijven gebeurt door de leerling zelf in SomToday. De mentor kijkt op afstand mee. Vervolgens komen deze maatwerkuren in het reguliere rooster van de leerling zelf te staan.

Absentie wordt net als bij reguliere schoolvakken bijgehouden. Leerlingen mogen niet alleen kiezen voor ondersteuning, maar moeten altijd iets kiezen waar ze goed in zijn of wat ze leuk vinden. Of zoals men op het Candea stelt: "Leerlingen zonder talenten hebben wij nog nooit gezien".

Keuzevrijheid

Jan Stevens is mentor van klas 1 sb/bb. Jan: "Mijn mentorklas is een klas waar veel zorg omheen zit. Als mentor is het voor mij heel belangrijk om het maatwerkproces goed te begeleiden en te monitoren. Ik ga tijdens mijn mentoruur met alle leerlingen individueel in gesprek, we nemen keuzes en motivatie door. Ik ga niet meteen over tot inschrijven, eerst krijgen mijn leerlingen de gelegenheid om thuis met hun ouder(s) / verzorger(s) te praten over mogelijke keuzes.

Ik merk dat keuzevrijheid leeft. Leerlingen vinden het heel erg prettig om uiteindelijk zelf een keuze te mogen maken. Het plannen vinden mijn leerlingen lastig. Een leerling kan wel voor rekenondersteuning willen kiezen, maar als hij op maandag om 14.00 uur uit is en maatwerk rekenen begint om 15.00 uur is het belangrijk om hiervan bewust te zijn.

De opbrengst voor mijn leerlingen vind ik groot. Ze worden steeds zelfstandiger, leren keuzes te maken op basis van verschillende motivaties. Ze leren plannen en ervaren de gevolgen van gemaakte keuzes. Zelf ben ik nog meer dan anders met hen in gesprek over hun persoonlijke ontwikkeling. Heel waardevol!"

Leerlingen van het Candea College

Gevarieerd

Het maatwerk aanbod is groot en gevarieerd. Het is de uitdaging om alle leerlingen te bedienen. Van mindfulness en yoga tot ondernemen, van omgaan met verlies, leren leren, fotografie, reanimatie tot Spaans. Het zijn niet alleen de docenten zelf die maatwerk verzorgen vanuit hun talenten en passies, er zijn ook ondernemers uit de omgeving die maatwerk aanbieden, zoals maatwerk ondernemen. De maatwerkuren zijn een soort 'landingsplek' geworden voor initiatieven en onderwijsideeën.

Ook het team Zorg speelt een actieve rol. Er wordt maatwerk studeren met dyslexie gegeven door orthopedagogen en remedial teachers. Daarnaast biedt het team Zorg maatwerkuren ondersteuning aan voor NT2 leerlingen. Het doel van deze maatwerkuren: zelfredzaamheid op school op het gebied van de Nederlandse taal.

Monitoren

Op beide locaties van het Candea College is een maatwerkcoördinator aangesteld. Zij zorgen ervoor dat alles zo goed mogelijk verloopt. Zij sturen aan en halen onrust bij collega's weg. Zij monitoren en kijken of er voldoende maatwerk beschikbaar is om te kunnen kiezen.

Leerling Sander uit klas 1 mavo/havo volgt maatwerkondersteuning zelfstudie. Sander: "Ik heb hiervoor gekozen omdat ik het fijn vind om op school te leren. Dit maatwerk is het eerste lesuur, dit is heel prettig. Ik kan mij op school veel beter concentreren dan thuis, thuis heb ik te veel afleiding.

De volgende periode ga ik iets anders kiezen, ik weet nu hoe zelfstudie werkt. Ik kan nu zelf aan zelfstudie doen buiten de maatwerkuren om."

Escaperoom

Op de woensdagmiddag biedt het Candea College maatwerk verrijking schoolbreed aan. Leerlingen uit verschillende leerlagen en niveaus volgen samen dezelfde module. Tijdens de ondersteuningslessen maatwerk zitten leerlingen van dezelfde afdeling bij elkaar.

Simone Peters is docent wiskunde en geeft een maatwerkuur verrijking. Simone: "In maart organiseren we twee innovatiedagen voor leerlingen van groep 8 en klas 1. Een van de activiteiten die we aanbieden is het onderdeel escaperoom.

In maatwerk escaperoom hebben we de bestaande escaperoute gespeeld. Hierna was de opdracht: maak hem langer. Leerlingen

Het maatwerk aanbod is groot en gevarieerd.

gingen aan de slag met het maken van nieuwe vragen, andere leerlingen bedachten dat er een spannend filmpje bij gemaakt moest worden en gingen hiermee aan de slag. Ook werd ervoor

BRONCODE

We willen op het Candea College de komende jaren méér dan nu vormgeven aan:

- Gepersonaliseerd leren
- Talentontwikkeling voor elke leerling
- Leerdoelen op maat
- Keuzes voor leerlingen met betrekking tot hun leerroute
- Leerlingen kunnen hun vakken op het hoogst haalbare niveau afsluiten
- Leren buiten school, in stages, buitenschoolse activiteiten, maatschappij
- Aandacht voor persoonlijke ontwikkeling, samenwerkend leren en sociale groei
- De begeleiding van leerlingen bij hun leerontwikkeling

gezorgd dat er houten kistjes bewerkt werden.” Simone vertelt verder: “De ideeën en de uitwerkingen zijn helemaal uit de leerlingen zelf gekomen. Het mooiste is dat al het gemaakte werk bij elkaar komt in de uiteindelijk route, leerlingen ervaren het belang van goede samenwerking. Ik zie mijn leerlingen groeien gedurende het maatwerk. Ze leren ontzettend veel vaardigheden op een speelse manier.”

Evaluatie

Regelmatig wordt er geëvalueerd hoe de maatwerkuren lopen. De maatwerkcoördinatoren luisteren goed naar collega's om verbeterpunten te kunnen doorvoeren. Ze luisteren naar de enthousiaste verhalen van leerlingen, ouders en verzorgers, maar ook naar de kritische geluiden en nemen deze mee in het overleg met de directie. Continu wordt er nagedacht over hoe het beter kan. Beter in communicatie naar leerlingen, ouders en collega's. Beter in het aanbod van Maatwerk. Maar vooral, hoe kunnen we de leerling laten groeien in zijn ontwikkeling? Hoe halen we het beste uit de leerling? ●

► **Marenka van Toor is docent Nederlands op het Candea college en contactpersoon voor de basisscholen.**

Wil je meer weten over maatwerk, neem contact op met de rector van het Candea College Léon Lucas via l.lucas@candea.nl

Marenka van Toor

Een nat

Ik heb een probleem. Dat wil zeggen, wanneer u dit leest is dat probleem opgelost, maar op het moment van schrijven bestaat het nog in volle omvang. Mij was namelijk gevraagd op zaterdag 14 december 2019 een plenaire lezing te houden voor een groep natuurkundelaren. Nu is dat op zichzelf niet zo problematisch, maar als ik u vertel dat het een grote zaal vol natuurkundelaren is en dat het een hele chique conferentie betreft dan wordt het wel een ander verhaal. De conferentie strekt zich uit over twee dagen en het thema is 'Natuurkunde op maat'. Nu weet ik niets van natuurkunde. Op de middelbare school die ik eind jaren zeventig, begin jaren tachtig doorliep heb ik wel een paar jaar natuurkunde gehad, maar veel meer dan een aantal heel elementaire zaken is mij van dat onderwijs helaas niet bijgebleven. Zo herinner ik me iets over een appel die als hij uit een boom valt, als vanzelf zijn weg naar de aarde vindt. Mijn gebrekkige natuurkundekennis is overigens beslist niet te wijten aan de school en ook niet aan de leraar, want aan die school, het Johannes Calvijn Lyceum te Kampen en aan die leraar bewaar ik louter warme herinneringen. Maar deze herinneringen slaan duidelijk niet op mijn kennis der fysica.

Goed, een plenaire lezing dus, een toespraak van zo'n vijftig minuten voor naar verwachting ongeveer 650 natuurkundelaren. Wat te doen? Het eerste wat bij me opkwam was om maar gewoon te vertellen wat wij, de onderwijsinspectie, verwachten van onderwijs op maat, van differentiatie, van afstemming op verschillen of hoe je het ook noemen wilt. Maar daarmee heb je nog geen volwaardige presentatie van ruim drie kwartier, dus hoe nu verder? Ik kon natuurlijk anekdotes gaan vertellen over